

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 316.422

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.41-3>

ВІД ФАБРИКИ СВІТУ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ СУПЕРДЕРЖАВИ: ВПЛИВ КИТАЮ НА СВІТОВУ АРЕНУ

FROM FACTORY OF THE WORLD TO ECONOMIC SUPERPOWER: CHINA'S INFLUENCE ON THE GLOBAL ARENA

Аль-Хаялі Дарід Арбович
аспірант кафедри міжнародного бізнесу,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Al-Hayali Darid
Taras Shevchenko National University

Глибоке перетворення Китаю на глобальну економічну державу змінило світовий порядок, кинувши виклик традиційному домінуванню західних економік. У цій статті розглядаються багатогранні виміри піднесення Китаю та його вплив на міжнародну економічну систему. За останні три десятиліття економічне зростання Китаю було вражаючим, що зробило його другою за величиною економікою світу за номінальним ВВП у 2022 році, поступаючись лише Сполученим Штатам. Завдяки цій чудовій подорожі ВВП Китаю з 1978 року зріс більш ніж у десять разів. Він підкреслює стратегічний контроль Китаю над виробництвом зелених технологій, таких як сонячні батареї, вітрові турбіни та рідкоземельні елементи, підкреслюючи зростаючу залежність Заходу від Китаю в досягненні його екологічних цілей.

Ключові слова: економічний підйом Китаю, глобальна зміна влади, міжнародна економічна система, ВВП, стратегія подвійного обігу, паритет купівельної спроможності, ініціатива «Один пояс, один шлях», геоэкономика, рідкоземельні метали, зелені технології, глобальні ланцюги поставок, західне економічне домінування, правила торгівлі та фінансів, взаємозалежність, економічний примус, міжнародна торгівля, соціальна нерівність, економічна коаліція, глобальна економічна сила.

China's profound transformation into a global economic power has changed the world order, challenging the traditional dominance of Western economies. This article examines the multifaceted dimensions of China's rise and its impact on the international economic system. Over the past three decades, China's economic growth has been impressive, making it the world's second-largest economy by nominal GDP in 2022, behind only the United States. This remarkable journey has seen China's GDP grow more than tenfold since 1978. However, the benefits of this growth have not been shared evenly, with differences in living standards between rural and urban populations and marked social inequality in cities persisting. China's industrial power is second to none, accounting for roughly half of the world's steel, aluminum and cement production. It is a leading producer of major commodities such as coal, manganese, lead-zinc, antimony and tungsten. The country's influence extends to the energy sector with significant oil and gas production. In addition, China's dominance of rare earth metals, critical to modern technology, is almost complete thanks to significant investment since the 1980s. The article highlights China's ambitious ten-year plan, launched in 2015, to modernize its manufacturing capabilities to compete with German rivals and global companies. China's influence extends beyond the economy, with its global presence growing as the largest trading partner of many countries and the leader of the world's largest free trade bloc through RCEP. In addition, the Belt and Road initiative strengthens China's position in Central Asia and Europe. It highlights China's strategic control over the production of green technologies such as solar cells, wind turbines and rare earth elements, underscoring the West's growing dependence on China to meet its environmental goals.

Keywords: China's economic rise, global power change, international economic system, GDP, dual circulation strategy, purchasing power parity, One Belt One Road initiative, geo-economics, rare earth metals, green technologies, global supply chains, Western economic dominance, rules of trade and finance, interdependence, economic coercion, international trade, social inequality, economic coalition, global economic power.

Постановка проблеми. Китай відіграє відчутну роль у світовій економіці, що об'єктивно сприяє підвищенню їхньої ваги у реформуванні міжнародної економічної системи. Незважаючи на цей факт, а також деяке визнання зростання ролі країн з ринком, що розвивається, механізми і принципи регулювання світової економічної системи практично не змінюються. Країни з розвинутою економікою, насамперед США, не виявляють готовності переглянути свої домінуючі позиції у міжнародних регуляторних інститутах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених, як в Україні, так і за кордоном, досліджують процеси глобалізації та можливості Китаю зайняти провідну позицію на світовій економічній арені, серед яких Г. Кіссінджер, Л. Бакаєв, У. Бек, О. Шнирков, З. Луцишин, Лі Теїн, А. Поручник, Р. Робертсон, Є. Баєнкова, Дж. Сорос, Дж. Стігліць, Д. Лук'яненко, І. Уоллерстайн, Ф. Фукуяма, П. Ленський, Юй Пен, О. Білорус, С. Шергін, А. Гальчинський, М. Гримська, В. Геєць, Т. Кальченко, О. Лук'яненко, Гуань Сюелін, О. Олійник, А. Філіпенко, Ю. Пахомов, А. Румянцев, В. Сіденко, Ши Яцзюнь, Я. Столярчук, Зб. Бжезінський.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз динаміки розвитку китайської економіки, її впливу на світовий економічний ландшафт та стратегічних змін у підході Китаю до міжнародної економічної діяльності. Стаття охоплює різні аспекти, включаючи економічне зростання Китаю, його домінування в ключових галузях промисловості і наслідки Стратегії подвійної циркуляції (DCS), запровадженої президентом Сі Цзіньпіном у 2020 році.

Досліджуються геополітичні аспекти економічного підйому Китаю, підкреслюючи його зростаючий вплив у міжнародній торгівлі та його здатність формувати глобальні економічні правила. Проаналізовано участь Китаю в торговельних угодах, таких як Регіональне всеохоплююче економічне партнерство (RCEP), і його зусилля щодо поглиблення торгових відносин, що демонструє його стратегію посилення залежності інших країн від його економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У останні три десятиліття китайська економіка стабільно зростає. У 2022 році вона посіла друге місце у світі за величиною номінального ВВП після Сполучених Штатів, перевершивши їх у 2014 році за ПКС. З 1978 року ВВП країни зріс більш, ніж удесятеро [1]. Незважаючи на те, що економічне зростання покращило становище переважної більшості населення, розрив у рівні життя між сільським та міським населенням усе посилюється. Велика та соціальна нерівність серед міського населення [2].

Близько половини світового виробництва цементу, алюмінію та сталі припадає на Китай. Він лідирує у світі з видобутку вольфрамових,

сурм'яних, свинцево-цинкових, вугілля та марганців. На території КНР також ведеться значна видобуток нафти та газу. Внаслідок значних інвестицій у добуток рідкісноземельних металів у 80-х роках минулого століття Китаю зараз належить 90% світового добутку цих металів.

Згідно з десятирічним планом модернізації виробничих потужностей Держради КНР, прийнятим у 2015 році, китайські виробники повинні наблизитися до рівня німецьких конкурентів і покращити свою позицію порівняно з виробниками інших країн.

Поступова інтеграція Китаю до світової економіки сприяла його підйому протягом 40 років. Тим не менш, цей коліс аксіоматичний економічний двигун останнім часом став набагато оскаржуючим, і, отже, його місце у стратегічному баченні майбутнього розвитку партії-держави менш визначене.

У минулому оптимізм з приводу інтеграції Китаю у світову економіку допомагав запобігти серйозним конфронтаціям. Проте, сьогодні глобальна взаємопов'язаність дедалі частіше розглядається як стратегічна вразливість у Китаї (та інших країнах), оскільки економічне суперництво і системні розбіжності, що зростають, викликають політичні тертя. У відповідь керівництво Китаю скоректувало свій підхід до міжнародної економічної взаємодії, що мало глибокі наслідки для траєкторії внутрішніх реформ та майбутньої глобальної інтеграції Китаю.

Зсув політики у бік Стратегії подвійного обігу (DCS), викладеної президентом Сі Цзіньпіном у квітні 2020 року, спрямований на управління взаємозалежністю Китаю зі світом шляхом акценту на місцеві інновації та опори на власні сили. Це зрушення викликало занепокоєння у західних політиків і спостерігачів, оскільки він руйнує давні, переважно неявні переконання, що кінцевим результатом інтеграції Китаю у світову економіку буде поступове зближення його економічних і, можливо, навіть політичних систем із західними нормами.

Традиційно економісти використовували метрику під назвою MER (ринковий обмінний курс) для розрахунку ВВП. У цьому розрахунку економіка США береться за базову лінію, що відображає домінуючу роль Америки у світовій економіці, коли цей метод був розроблений у роки після Другої світової війни. Для інших країн цей метод підсумовує всі товари та послуги, вироблені їхньою економікою у їхній власній валюті, і конвертує цю суму в долари США за поточним «ринковим обмінним курсом», таким чином одержуючи їхній ВВП.

Використовуючи цей показник, під час того, що МВФ описує як «найбільший і найтриваліший економічний бум в історії», економіка Китаю зросла в десять разів за останні два десятиліття, з 1,2 трильйона доларів у 2000 році до 17,7 трильйона доларів у 2021 році [3]. Протягом

цього періоду, Китай зафіксував реальні темпи зростання в середньому на рівні 8,7% на рік – 10,3% у першому десятилітті та 7,2% у другому [4]. У результаті кожні чотири роки після фінансової кризи 2008 року Китай додав приблизно на одну економіку розмір Індії до її ВВП. Для порівняння, ВВП США зріс з 10,3 трильйонів доларів США у 2000 році до 24,0 трильйонів доларів США до 2021 року, причому зростання реального ВВП становило в середньому лише 2% щорічно протягом перших двох десятиліть [5].

Коли США піднялися після Громадянської війни, щоб конкурувати та зрештою перевершити Велику Британію, її темпи економічного зростання становили в середньому 4%. Між 1860 і 1914 роками економіка США виросла вдвічі менше, ніж у Британії в середині століття, до рівня рівності в 1870-х роках, а до 1914 року вдвічі перевищила Британію.

Протягом останніх чотирьох десятиліть економічне зростання Китаю становило в середньому майже 10% на рік. Згідно з правилом 72, щоб підрахувати, скільки часу потрібно, щоб економіка подвоїлася, потрібно лише розділити 72 на річний темп зростання. Протягом останніх чотирьох десятиліть китайська економіка подвоювалася майже кожні сім років. Це зростання також скоротило розрив між ВВП Америки та Китаю на душу населення. На початку століття річний дохід американців у 36 разів перевищував доходи китайців: 36 000 доларів проти 1000 доларів. До 2020 року ВВП США на душу населення майже подвоївся до 63 000 доларів США, а ВВП Китаю збільшився в десять разів до 10 000 доларів, Індонезії (4000 доларів США) та В'єтнаму (3500 доларів США) [6]. Більша частина цього зростання доходів, однак, відбулася серед тих, хто живе в прибережних містах Китаю, тоді як доходи у сільських внутрішніх провінціях залишаються ближчими до доходів в Індії.

Щоб задовольнити амбіції Сі Цзіньпіна щодо досягнення «соціалістичної модернізації» до 2035 року та стати «повністю розвиненою, багатою та могутньою нацією» до 100-річчя КНР у 2049 році, Китаю доведеться підтримувати високий рівень зростання протягом багатьох років [7]. Його лідери прагнуть створити безпрецедентне «диво боротьби з бідністю». У 1978 році дев'ять із кожних десяти китайців боролися за виживання менш ніж на 2 долари на день – «межа крайньої бідності» Світового банку. Сьогодні це число приблизно дорівнює нулю. Дійсно, у 2004 році торговий представник США Роберт Зеллік відзначив внесок Китаю в досягнення Цілей розвитку тисячоліття ООН щодо скорочення вдвічі кількості людей, які живуть у крайній бідності. У тому, що він назвав «найбільшим стрибком у подоланні бідності в історії», він повідомив, що «між 1981 і

2004 роками Китаю вдалося вирвати з крайньої бідності понад півмільярда людей». Чотири десятиліття дивовижного зростання, можливо, створили більшого зростання добробуту людей для більшої кількості людей, ніж це відбувалося раніше за понад 4000 років історії Китаю [8]. Станом на 2019 рік понад 400 мільйонів китайців приєдналися до тих, кого Світовий банк класифікує як «середній клас» [9]. Дійсно, надзвичайна кількість людей стали мільйонерами та мільярдерами. За деякими підрахунками, Китай наразі перевершив Сполучені Штати як країну з найбільшою кількістю мільярдерів, додаючи нового мільярдера щотижня [10].

Усі, хто відвідував один із 3700 McDonalds у Китаї, знають, що 6 юанів – це скільки ви отримаєте, якщо ви обміняєте 1 долар на китайську валюту за поточним курсом – ви купуєте там набагато більше, ніж ви отримуєте в США. Щоб полегшити розуміння цієї точки зору, журнал The Economist створив «Індекс Біг Мака» [11]. Як показує цей індекс, якщо споживач бере \$5.65 необхідні для покупки Біг Мака в США, обмінює долари на юані за поточним обмінним курсом і йде в McDonalds у Пекіні, вона може отримати там не 1, а 1 ½ Big Mac. Купуючи більшість продуктів, від гамбургерів і смартфонів до ракет і військово-морських баз, китайці отримують більше за кожен долар.

Визнаючи цю реальність, протягом останнього десятиліття ЦРУ та МВФ дійшли висновку, що є кращий критерій, ніж MER для порівняння національних економік: паритет купівельної спроможності (ПКС). Він порівнює національні економіки з точки зору того, скільки кожна країна може купити за свою власну валюту за цінами, за які товари продаються на її ринку.

Пояснюючи своє рішення перейти від MER до ПКС у своїй щорічній оцінці національних економік, ЦРУ зазначило, що «ВВП за офіційним обмінним курсом істотно занижує фактичний рівень виробництва Китаю порівняно з рештою світу». Таким чином, на його думку, ПКС «забезпечує найкращу вихідну точку для порівняння економічної сили та добробуту між економіками». МВФ додає, що «ринкові ставки є більш нестабільними, і їх використання може призвести до досить великих коливань у сукупних показниках зростання навіть коли темпи зростання в окремих країнах є стабільними» [12].

Використовуючи ПКС, ми можемо порівняти відносну вагу американської і китайської економіки ніби вони були двома конкурентами на протилежних кінцях гойдалки. Висновок настільки ж очевидний, наскільки й болючий. За ПКС у 2000 році економіка Китаю становила 36% розміру економіки Сполучених Штатів. У 2020 році МВФ виявив, що вона становить 115% розміру економіки США, або на одну сьому більше [13]. Хоча президенти Обама, Трамп, а тепер і Байден говорили про історичний «поворот»

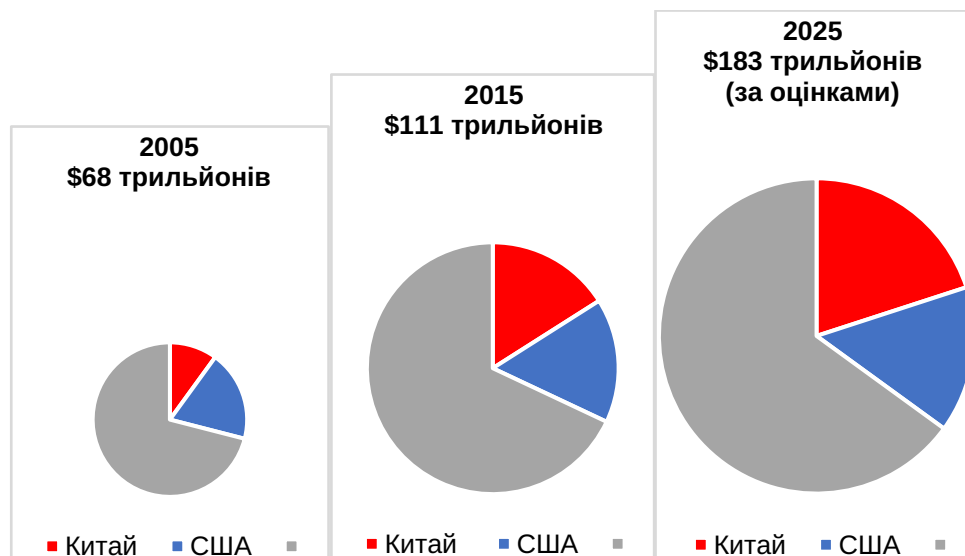

Рис. 1. Частка світового ВВП (ГВП) США та Китаю

Джерело: База даних WEO МВФ за жовтень 2021 р.

до Азії, баланс змістився (рис. 2). ВВП країни є основою її глобальної могутності. І хоча ВВП не перетворюється автоматично на економічну чи військову силу, якщо орієнтуватися на історію, країни з більшим ВВП мають пропорційно більший вплив на формування міжнародних справ.

Таблиця 1
ВВП (ГВП) в мільярдах доларів

	2005	2015	2025 (за оцінками)
Китай	6,543	17,880	38,603
США	13,039	18,206	28,035

Джерело: База даних WEO МВФ за жовтень 2021 р.

У 2001 році Китай вступив у СОТ, а США були провідним торговим партнером більшості великих економік. Сьогодні Китай обігнав США і став найбільшим торговим партнером майже

для кожної великої країни [14]. Як показано на малюнку 3, до 2018 року 130 країн торгували з Китаєм більше, ніж із США, і більше двох – третини цих країн торгували з Китаєм більш ніж вдвічі. Із запуском Регіонального всеосяжного економічного партнерства (RCEP) у січні Китай також тепер випередив США як лідера найбільшого у світі блоку вільної торгівлі. Як пояснив Сі Цзіньпін у квітні 2022 року, стратегія Китаю щодо поглиблення торговельних відносин полягає не лише в стимулюванні власного економічного зростання. Це посилення залежності інших країн від Китаю.

Мета Китаю, за словами Сі Цзіньпіна, полягає в тому, щоб посилити «залежність міжнародних виробничих ланцюжків від Китаю, формуючи потужні засоби протидії та стримування іноземців, які штучно припиняють постачання до Китаю». Стратегія Сі працює – не лише з іншими, але й із США. У 2021 році закупівлі

Рис. 2. Баланс сил за ВВП (ГВП)

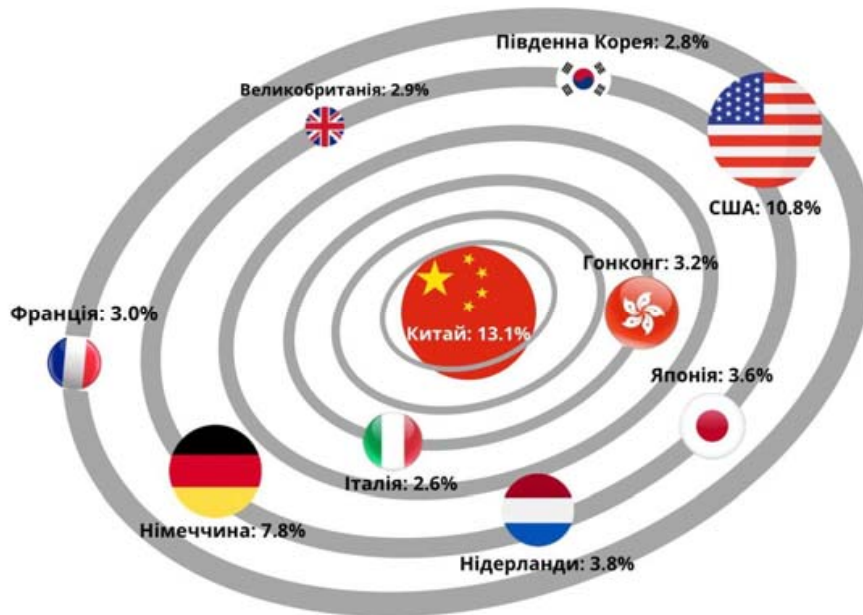

Рис. 3. Частка світової торгівлі товарами (за 2020 р.)

Джерело: База даних WEO МВФ за жовтень 2021 р.

товарів із Китаю: становили майже половину торговельного дефіциту Америки в 1 трильйон доларів [15]. Сьогодні США є найбільшим боржником у світі; Китай є найбільшим кредитором.

У влучному аналізі Лі Куан Ю: «Китай всмоктує країни Південно-Східної Азії у свою економічну систему через свій величезний ринок і зростаючу купівельну спроможність. Японія та Південна Корея також неминуче будуть зтягнуті. Він просто поглинає країни без застосування сили... Боротися зі зростаючим економічним впливом Китаю буде дуже важко» (рис. 5). Підсумовуючи: у китайській версії золотого правила «править той, хто має золото».

Зміцнюючи свою позицію в існуючій світовій торговій системі та створюючи нові угоди та

блоки, Китай також переміг США. У світі після Другої світової війни США були лідером у сприянні вільній торгівлі, створивши ГАТТ, НАФТА, СОТ, і більше. США також взяли на себе ініціативу в розробці Транстихоокеанського партнерства. Але через внутрішню політичну позицію вона не змогла приєднатися до угоди. Тоді естафету підхопила Японія, і до 2018 року 11 учасників Всеосяжної та прогресивної угоди про транстихоокеанське партнерство (СРТПР) встановили нові правила торгівлі. У той же час Китай залучив більшість великих азіатських економік до створення Регіонального всеосяжного економічного партнерства (RCEP) [16]. RCEP створює торговельний блок, який включає Китай, Японію, Південну Корею.

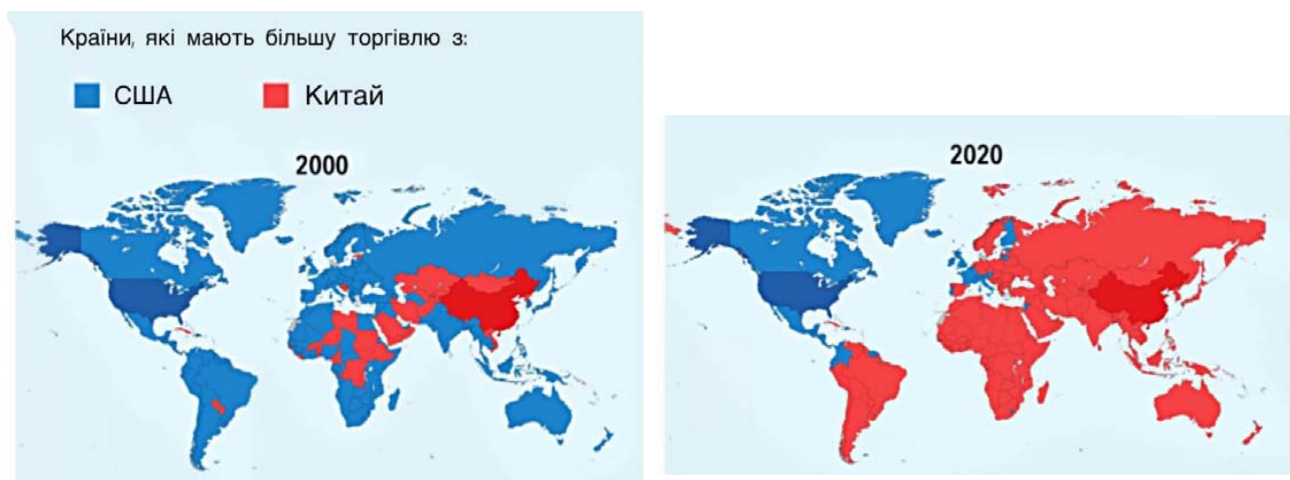

Рис. 4. Співвідношення лідерів світової торгівлі

Джерело: *The Economist*, 21.07.2021

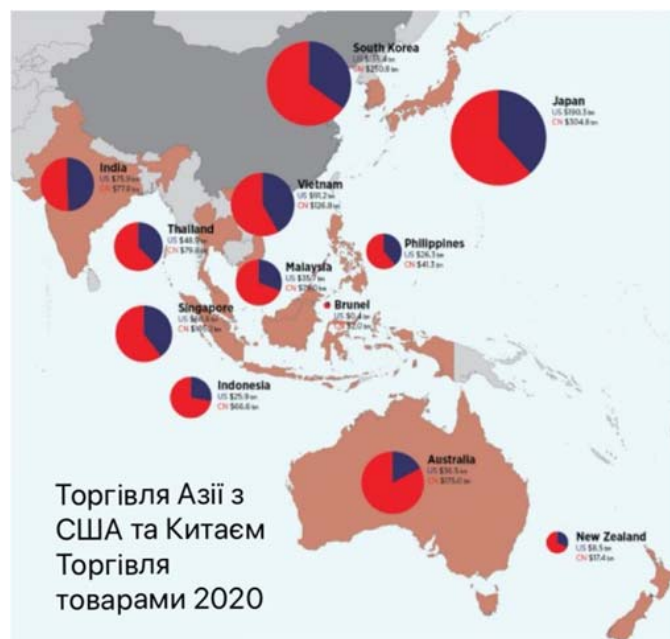

Рис. 5. Співвідношення торгівлі товарами азійських країн, за 2020 р.

Джерело: IMF DOTS

Австралію, Нову Зеландію та 10 членів АСЕАН, що охоплює 2,2 мільярда людей. Цей новий блок зараз є найбільшим у світі. Він охоплює майже одну третину світового ВВП і, за прогнозами, додасть 500 мільярдів доларів до світової торгівлі до 2030 року [17].

Крім того, хоча США залишаються паралізованими політичними розбіжностями, які залишають їх осторонь, Китай зараз подав заявку на приєднання до СРТРР. Щоб поглибити свої відносини з ЄС, Китай також взяв на себе ініціативу в переговорах щодо Всеохоплюючої угоди про інвестиції між ЄС і Китаєм для сприяння взаємним прямим іноземним інвестиціям, яка була підписана в грудні минулого року [18]. У разі ратифікації Європейським парламентом Китаю вдасться створити засновану на правилах структуру прямих іноземних інвестицій і доступу до ринку, що дасть перевагу китайським і європейським компаніям над іншими. Крім того, багатотрильйонна ініціатива Китаю «Один пояс, один шлях» йде по стопах початкового Шовкового шляху, будуючи транспортну та комунікаційну інфраструктуру як на суші, так і на морі, що зміцнює його позицію в Центральній Азії та Європі.

Геоэкономика вимагає не тільки економічної ваги, але й уміння ефективно володіти економічними інструментами. Тут Китай розвинув унікальну майстерність використання жорсткіших країв «м'якої сили». Коли сторони повільно визнають реальність (як це бачить Китай) або мають намір чинити опір, Китай використовує всі інструменти економічної влади – купівлю,

продаж, санкції, інвестиції, підкуп і крадіжку за потреби – доки вони не підкоряться. Хрестоматійним прикладом було рішення Китаю заблокувати експорт життєво важливих корисних копалин до Японії. Китайський рибальський човен, який плавав у японських водах, зіткнувся з двома суднами японської берегової охорони, і Японія затримала капітана човна. У відповідь уряд Китаю заблокував весь експорт до Японії рідкоземельних мінералів, інгредієнтів, які мають вирішальне значення, для виробництва гібридів, автомобілі, зелена енергія, ракети тощо. У той час більше було нікуди: на Китай припадало 97% світових поставок очищених рідкоземельних елементів.

Більш свіжий приклад стосується Південної Кореї, яка розлютила Китай у 2016 році своїм рішенням взяти участь у очолюваній США програмі протиракетної оборони THAAD (Terminal High Altitude Area Defense) на Корейському півострові. У відповідь Китай припинив комерційні операції Lotte, корейського роздрібного конгломерату, який пожертвував землею для користування THAAD, і кількість туристів з Китаю впала на 50% у 2017 році.

Південна Корея капітулювала в жовтні 2017 року, коли оголосила про «три ні»: жодних додаткових батарей THAAD, жодної участі в жодній регіональній системі протиракетної оборони США та жодного тристороннього альянсу зі США та Японією. Наступного дня Китай відновив відносини.

Приватні фірми ще швидше підкорилися волі Китаю. Від призупинення трансляцій ігор НБА

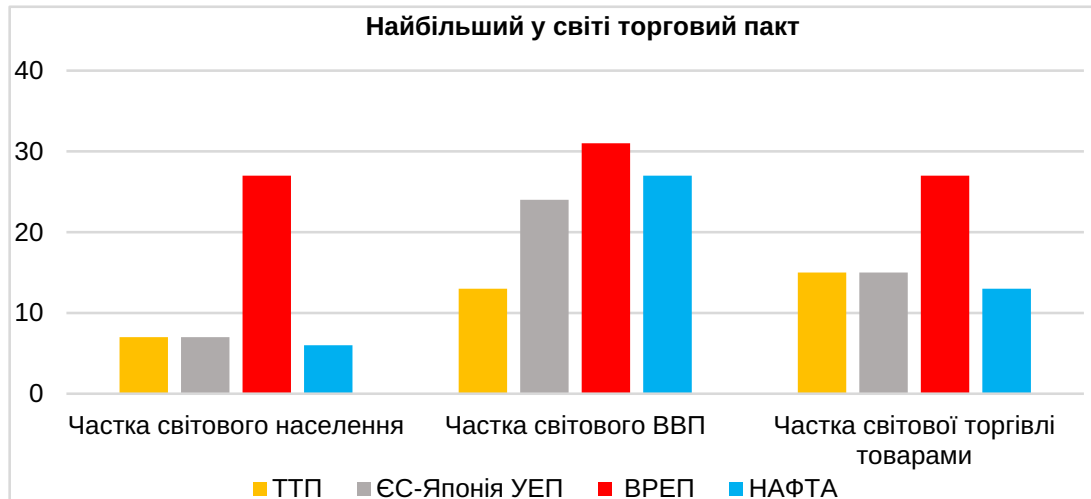

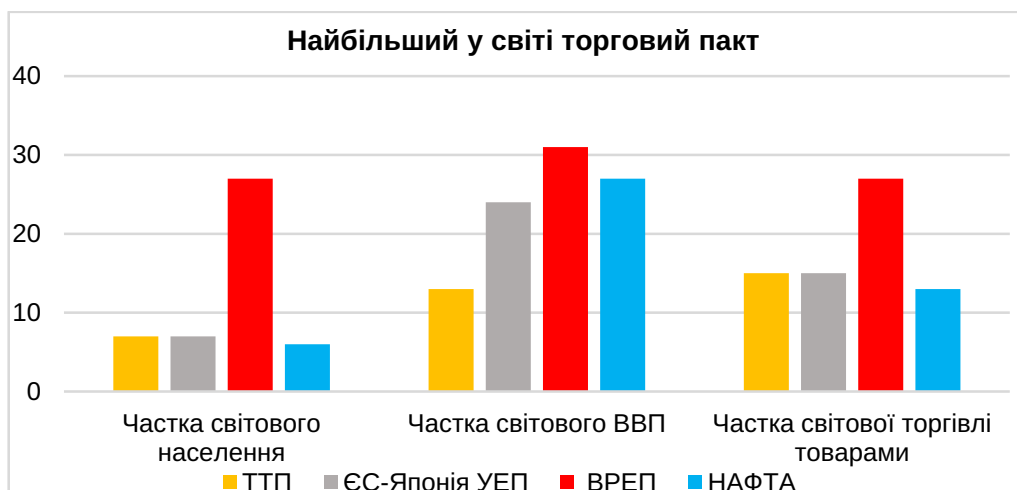
Рис. 6. Найбільший у світі торговий пакт

Джерело: Congressional Research Services

через підтримку гравцями протестувальників у Гонконзі до обмеження експорту сировини для Lockheed Martin для постачання ракет на Тайвань. Китай швидко карає фірми, які перетинають його червоні лінії. Останньою мішенню осуду Пекіна стала Tesla, чий завод у Шанхаї минулого року випустив половину автомобілів компанії, більшість з яких купили китайські споживачі, другий за величиною ринок Tesla. Коли китайська влада висловила занепокоєння щодо можливості надсилання даних про громадян Китаю в США автомобілями Tesla, Tesla швидко оголосила про свій план побудувати новий центр обробки даних у Китаї, де «зберігатимуться всі дані про продажі автомобілів на китайському ринку» всередині країни» [19].

Як свідчать ці приклади, Китай досяг значного прогресу в тому, щоб стати «незамінною ланкою» у глобальних ланцюжках поставок більшості компаній. І незважаючи на американську політичну риторику про «відокремлення» та «повторну підтримку», хоча пандемія COVID-19 призвела до падіння світової торгівлі товарами на 5%, частка Китаю в цій торгівлі зростає. [20] Повчальний приклад, який здебільшого залишився невизнаним, був висвітлений у жовтневій статті під провокаційною назвою: «Чи буде зелене майбутнє Америки червоним?» Оскільки США та Європа беруть на себе подальші зобов'язання скоротити викиди парникових газів до щоб зустрітися з тим, що вони визначають як «екзистенційну загрозу» для світу, ключові ініціативи, які вони вживають для виконання цих зобов'язань, значно поглиблюють їхню залежність від Китаю. Жорстокий факт полягає в тому, що Китай є основним виробником майже всього зеленого (рис. 7): 80% світових сонячних панелей, 40% світових вітрових турбін і 90% рафінованих рідкоземельних елементів, необхідних для акумуляторів, які живлять електромобілі [21].

Підкреслюючи програму клімату своєї адміністрації в Центрі електромобілів Ford Rouge у Мічигані, президент Джо Байден заявив: «Майбутнє автомобільної промисловості за електрикою. Повороту назад немає» [23]. Ford пообіцяв перетворити майже половину свого автопарку на електромобілі протягом наступних 10 років, тоді як GM оголосив, що до 2035 року буде продавати лише автомобілі з нульовим рівнем викидів. Тим не менш, як визнав Байден: «правильно» тепер Китай лідирує в цій гонці». І хоча північноамериканські автовиробники, за прогнозами, будуть виготовляти 1,4 мільйона електромобілів щорічно до 2028 року, Китай виготовив і спожив 3.3 мільйона електромобілів минулого року, а за прогнозами, вироблятиме понад 8 мільйонів до 2028 року. Китай також контролює більшість сировини для акумуляторів, серця електромобілів [24]. Електромобілі – це, по суті, батареї загорнуті в металевий корпус. На Китай припадає 50% світового виробництва хімічного літію, 60% полікремнію, 70% рідкоземельних металів, 80% рафінування кобальту та 90% рафінування рідкісноземельних елементів – усе це центральне місце у виробництві акумуляторів [25]. Деякі в США мають визнати цю залежність і тепер закликають Америку розвивати альтернативні ланцюжки поставок. Але пошук додаткових родовищ корисних копалин, відкриття нових шахт і будівництво нафтопереробних заводів для задоволення потреб США та ЄС просто не відбудеться в тому, що в США та Європі уряди назвали «вирішальним десятиліттям». Дійсно, залишається невизначеним, де можна буде створити альтернативні поставки, які відповідатимуть стандартам США щодо «зелених». Підсумовуючи, чим швидше США, ЄС та інші розвинуті економіки дійсно вживатимуть заходів для забезпечення енергією автомобілів, заводів і будинків без спалювання вуглеводнів,

Сучасна зелена енергія - червона

Китай домінує в ключових ланках ланцюга постачання зеленої енергії

Рис. 7. Домінування КНР у ключових ланках ланцюгів постачання зеленої енергії

Джерело: «Статистика відновлюваних джерел енергії 2021», Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії, 2021, Меган О'Салліван, Індра Оверленд і Девід Сандау [22]

тим більше вони збільшуватимуть свою залежність від Китаю щодо критично важливих ланцюжків поставок. Чим більша їхня залежність від товарів, від яких Китай може відмовитися в односторонньому порядку, тим більші важелі впливу Китаю [26]. У той же час важливо зазначити, що Китай також залежить від іноземних ланцюгів постачання товарів першої необхідності.

Висновки. Китай є найбільшим у світі імпортером продовольства та енергії, а його експорт до США та інших країн з високим рівнем доходу відіграє центральну роль у його економіці. Разом на ці розвинуті економіки припадає більша

частка світової торгівлі, ніж на Китай. Таким чином, як стверджував Мартін Вулф з Financial Times, якби США та їхні партнери з G7 змогли діяти узгоджено, вони могли б наполягати на правилах торгівлі та фінансів для встановлення рівних умов гри, які Китай мав би прийняти. Якби попередні американські адміністрації приєдналися до Транстихоокеанського партнерства та орієнтованого на ЄС Трансатлантичного торговельного та інвестиційного партнерства (ТТІР), наприклад, США були б архітектором економічної коаліції, майже 60% світового ВВП якого перебувало б на їхньому боці.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Грем Еллісон, Роберт Д. Блеквілл, Алі Вайн, Лі Куан Ю. Огляд великого магістра про Китай, Сполучені Штати та світ (Кембридж, Массачусетс : MIT Press, 2013). С. 42.
2. База даних «Перспективи світової економіки», Міжнародний валютний фонд, квітень 2021 р. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>; «Реальний ВВП – Паритет купівельної спроможності», CIA World Factbook, 26 січня 2022 р. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/real-gdp-purchasing-power-parity/country-comparison>

3. «Профіль країни», Статистичний відділ ООН, грудень 2019 р., доступ 1 лютого 2022 р. URL: <https://unstats.un.org/unsd/snaama/CountryProfile>

4. Протягом багатьох років китайські скептики стверджували, що не можна довіряти показникам зростання Китаю. Після розгляду питання консенсус між МВФ, Світовим банком, ЦРУ, Федеральною резервною системою та провідними банками та публікаціями полягає в тому, що показники зростання Китаю є достатньо реалістичними; «Чи можна довіряти звітам про зростання Китаю?» The Economist, 17 жовтня 2021 р.

5. База даних прогнозів світової економіки», Міжнародний валютний фонд, січень 2022 р. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-january-2022>; Інформацію про постійний ВВП у доларах дивіться на порталі даних Світового банку, де зазначено, що ВВП США зріс з 12,62 трильйона доларів США (постійний показник 2010 року) у 2000 році до 18,3 трильйона доларів США до 2019 року, тоді як ВВП Китаю зріс з 2,232 трильйона доларів США до 11,52 трильйона доларів США за той самий період часу. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?end=2019&locations=CN-US&start=2000>

6. Для порівняння, якщо вимірювати за ПКС, ВВП на душу населення Китаю становить 17 200 доларів США, Індії – 6 500 доларів США, Індонезії – 12 200 доларів США, Японії – 42 200 доларів США, Південної Кореї – 44 600 доларів США, В'єтнаму – 10 900 доларів США та Америки – 63 400 доларів США. «База даних прогнозів світової економіки», Міжнародний валютний фонд, квітень 2021 р. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>

7. Грем Еллісон, «Чого хоче Сі Цзінпін», The Atlantic, 31 травня 2017 р. URL: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/05/what-china-wants/528561/>; «КПК встановлює цілі до 2035 року, щоб в основному досягти соціалістичної модернізації Китаю», Сінхуа, 19 грудня 2020 р. URL: <https://www.macaubusiness.com/crc-sets-targets-through-2035-tobasically-achieve-chinas-socialist-modernization/>

8. Грем Еллісон, «Китайська боротьба з бідністю має уроки для всіх», China Daily, 11 серпня 2018 р. URL: <http://www.chinadaily.com.cn/a/201808/11/WS5b6e33cfa310add14f38532c.html>

9. «Прогноз 2025: Китай коригує курс», Macro Polo, жовтень 2020 р. URL: <https://macropolo.org/wp-content/uploads/2020/10/china2025-final.pdf>

10. У 2020 році Hurun Global Rich List повідомив, що Китай має більше мільярдерів, ніж США (1058 проти 696), тоді як Forbes Billionaire List повідомив, що США мають більше мільярдерів, ніж Китай (724 проти 626). Проте Hurun і Forbes повідомили, що в 2020 році в Китаї з'явилось понад 230 нових мільярдерів, в середньому 4,4 нових мільярда на тиждень. Джакомо Тоньїні, «Країни з найбільшою кількістю мільярдерів 2021», Forbes, 5 квітня 2021 р. URL: <https://www.forbes.com/sites/giacomotognini/2021/04/06/the-countries-with-the-most-billionaires-2021/?sh=5a37116379b2>; Звіт Hurun, «Глобальний список багатих Hurun», 2 березня 2021 р. URL: <https://www.hurun.net/en-US/Info/Detail?num=LWAS8B997XUP>

11. «Burgernomics: The Big Mac index», The Economist, The Economist, 12 січня 2022 р. URL: <https://www.economist.com/big-mac-index>

12. Тім Каллен, «Паритет купівельної спроможності: ваги мають значення», Міжнародний валютний фонд, 24 лютого 2020 р. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/ppp.htm>

13. База даних прогнозів світової економіки», Міжнародний валютний фонд, квітень 2021 р. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>

14. Незважаючи на те, що Китай є найбільшим торговим партнером більшості країн, великі економіки продовжують експортувати більше до США, ніж до Китаю, і імпортувати з Китаю більше, ніж Світовий банк США «Знімки країни». URL: <https://wits.worldbank.org/countrysnapshot/en/>

15. Цифра стосується лише торгівлі товарами. Дефіцит торгівлі товарами та послугами США у 2021 році становив 860 мільярдів доларів. «Торгівля товарами з Китаєм», Бюро перепису населення США. Переглянуто 14 лютого 2022 р. URL: <https://www.census.gov/foreigntrade/balance/c5700.html>; «НАС. Міжнародна торгівля товарами та послугами (FT900)», Бюро перепису населення США. Переглянуто 14 лютого 2022 р. URL: https://www.census.gov/foreign-trade/Press-Release/current_press_release/index.html

16. 15 членами РСЕР є Австралія, Бруней, Камбоджа, Китай, Індонезія, Японія, Корея, Лаос, Малайзія, М'янма, Нова Зеландія, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд і В'єтнам. Індія була першим учасником, але вийшла з неї в листопаді 2019 року. URL: <https://www.whitecase.com/insight-alert/15-asia-pacific-countries-sign-worlds-largest-fta-closer-look-rceps-key-outcomes-and>

17. Пітер Петрі, «РСЕР: Нова торгова угода, яка сформує глобальну економіку та політику», Брукінгський інститут, 16 листопада 2020 р. URL: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/11/16/rcep-a-new-trade-agreement-that-will-shape-global-economics-and-politics/>

18. Нещодавні правила Китаю щодо даних щодо автовиробників також вплинули на роботу Volkswagen, Nissan тощо. Дашвенджіт Каур: «Китай посилює правила щодо розумних автомобілів для Tesla та інших». TechWire, 26 серпня 2021 р. URL: <https://techwireasia.com/2021/08/china-tightens-smart-vehicle-data-regulation-for-tesla-and-others/>

19. Дефіцит товарів у торгівлі між США та Китаєм зріс на 14,5% у 2021 році до 355 мільярдів доларів. «Місячна міжнародна торгівля товарами та послугами США, грудень 2021 р.», Бюро перепису населення США, 8 лютого 2022 р. URL: https://www.census.gov/foreign-trade/Press-Release/current_press_release/ft900.pdf

20. «Світова економіка Outlook: Managing Divergent Recoveries», МВФ, квітень 2021 р. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021>

21. СОТ, «Вартості торгівлі товарами, СОТ, доступ 1 лютого 2022 р. URL: <https://data.wto.org/>

22. Джоан Фіцджеральд, «Справа про повернення Сонця». Американський проспект, 24 березня 2021 р. URL: <https://prospect.org/environment/climate-of-opportunity/case-for-taking-back-solar/>; Сара Ледіслав і Нікос Цафос, «Пекин перемагає в гонці чистої енергії», Foreign Policy, 2 жовтня 2020 р. URL: <https://foreignpolicy.com/2020/10/02/china-clean-energy-technology-winning-sell/>

23. Кетрін Вотсон, «Байден керує електромобілем і рекламує його як «майбутнє автомобільної промисловості»» CBS News, 18 травня 2021 р. URL: <https://www.cbsnews.com/news/biden-ford-electric-car-plant-michigan-watch-live-streamtoday-05-18-2021/>

24. Деніел Єрґін, Нова карта: Енергія, клімат і зіткнення націй; «Китай домінує на світовому ринку літійових батарей», Інститут енергетичних досліджень, 9 вересня 2020 р. URL: <https://www.instituteforenergyresearch.org/renewable/china-dominates-the-global-lithium-batterymarket/>

25. Бен Фолді та Ребекка Елліот, «Перехід до електромобілів стимулює спробу зробити більше акумуляторів у США», Wall Street Journal, 26 січня 2021 р. URL: <https://www.wsj.com/articles/u-s-mounts-a-charge-to-take-on-china-the-king-of-electric-vehicle-batteries-11611658235>

26. Алістер Макдональд, «США Faces Uphill Climb, щоб конкурувати з індустрією рідкісноземельних магнітів Китаю», Wall Street Journal, 11 квітня 2021 р. URL: <https://www.wsj.com/articles/u-s-faces-uphill-climb-to-rival-chinas-rare-earth-magnet-industry-11618133603>

REFERENCES:

1. Graham Ellison, Robert D. Blackwill, and Ali Wein, Lee Kuan Yew: A Master's Review of China, the United States, and the World (Cambridge, MA: MIT Press, 2013), p. 42.

2. World Economic Outlook Database, International Monetary Fund, April 2021. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>; "Real GDP – Purchasing Power Parity," CIA World Factbook, 26 Jan. 2022. Available at: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/real-gdp-purchasing-power-parity/country-comparison>

3. "Country Profile," United Nations Statistics Division, December 2019, accessed February 1, 2022. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/snaama/CountryProfile>

4. For years, China skeptics have maintained that the nation's development statistics are unreliable. Prominent financial institutions and publications, such as the IMF, World Bank, CIA and Federal Reserve, all agree that China's growth figures are reasonably accurate.; "Can we rely on China's growth reports?" October 17, 2021, The Economist.

5. International Monetary Fund, "World Economic Outlook Database," January 2022. Available at <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-January-2022>; The WB Data Portal provides information on dollar GDP growth. It reveals that the United States' GDP increased from US\$12.62 trillion (2010 constant) in 2000 to US\$18.3 trillion by 2019, whereas China's GDP rose from US\$2.232 trillion to US\$11.52 trillion during the same period. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?start=2000&end=2019;locations=CN-US>

6. In comparison, the GDP per capita in the United States is 63,400 USD, China's is \$17,200 (PPP), India's is \$6,500, Indonesia's is \$12,200, Japan is \$42,200, South Korea is \$44,600, Vietnam is -10,900 USD, and South Korea is \$44,600. International Monetary Fund, "World Economic Outlook Database," April 2021. Available at <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weodatabase/2021/April>

7. Regarding "What Xi Jinping Wants," Graham Ellison 7. "CPC Establishes Objectives to Practically Achieve China's Socialist Modernization," The Atlantic, May 31, 2017. Available at: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/05/what-china-wants/528561/>; "CPC Sets Targets Through 2035," Xinhua, December 19, 2020; Macau Business. Available at: <https://www.macaubusiness.com/cpc-sets-targets-through-2035-to-roughly-achieve-modernization-of-china-s-socialist-system>

8. "China's fight against poverty has lessons for everyone," by Graham Allison 10. China Daily. Available at: <http://www.chinadaily.com/WS5b6e33cfa310add14f38532c.html>

9. "Predictions for 2025: China Adjusts Its Path," Macro Polo will occur in October 2020. Available at: <https://wp-content/uploads/2020/10/china2025-final.pdf>

10. According to the Hurun Global Rich List for 2020, China possesses a greater number of billionaires than the United States (696 vs. 1,508), whereas the Forbes Billionaire List places the United States ahead of China (724 vs. 626). Nevertheless, according to Hurun and Forbes, China produced over 230 new billionaires in 2020, or 4.4 billionaires per week on average. The Hurun Report, "Hurun Global Rich List," published on 2 March 2021. Available at: <https://www.hurun.net/en-US/Info/Detail?num=LWAS8B997XUP>

11. "Burgonomics: The Big Mac index," The Economist, www.economist.com/big-mac-index, The Economist, 12 January 2022.

12. Tim Cullen, "Purchasing Power Parity: Weights Matter," International Monetary Fund, 24 Feb. 2020. Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/ppp.htm>

13. "World Economic Outlook Database," International Monetary Fund, April 2021. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>
14. Despite China being the largest trading partner of most countries, major economies continue to export more to the US than China and import more from China than US World Bank Country Snapshots. Available at: <https://wits.worldbank.org/countrysnapshot/en/>
15. The figure refers only to trade in goods. The US goods and services trade deficit in 2021 was \$860 billion. "Trade in Goods with China," US Census Bureau. Accessed February 14, 2022. Available at: <https://www.census.gov/foreigntrade/balance/c5700.html>; "US. International Trade in Goods and Services (FT900)," US Census Bureau. Accessed February 14, 2022. Available at: https://www.census.gov/foreign-trade/Press-Release/current_press_release/index.html
16. The 15 RCEP members are Australia, Brunei, Cambodia, China, Indonesia, Japan, Korea, Laos, Malaysia, Myanmar, New Zealand, the Philippines, Singapore, Thailand and Vietnam. India was the first member, but withdrew in November 2019. Available at: <https://www.whitecase.com/insight-alert/15-asia-pacific-countries-sign-worlds-largest-fta-closer-look-rceps-key-outcomes-and>
17. Пітер Петрі, «RCEP: Нова торгова угода, яка сформує глобальну економіку та політику», Брукінгський інститут, 16 листопада 2020 р. Available at: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/11/16/rcep-a-new-tradeagreement-that-will-shape-global-economics-and-politics/>
18. China's recent data regulations on automakers have also affected Volkswagen, Nissan, etc. Dashvenjit Kaur: "China Tightens Smart Car Rules for Tesla and Others". TechWire, August 26, 2021. Available at: <https://techwireasia.com/2021/08/china-tightens-smart-vehicle-data-regulation-for-tesla-and-others/>
19. The goods trade deficit between the US and China will increase by 14.5% in 2021 to \$355 billion. "US MONTHLY INTERNATIONAL TRADE IN GOODS AND SERVICES, DECEMBER 2021," US Census Bureau, 8 Feb. 2022. Available at: https://www.census.gov/foreign-trade/Press-Release/current_press_release/ft900.pdf
20. "World Economic Outlook: Managing Divergent Recoveries," IMF, April 2021. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021>
21. WTO, "Costs of Trade in Goods, WTO, accessed 1 February 2022. Available at: <https://data.wto.org/>
22. The Case for the Return of the Sun, by Joan Fitzgerald. (American Prospect), 24 March 2021. Circumstances for regaining solar power: A case in favor of bringing it back "Beijing wins the clean energy race," Nakos Tsafos and Sarah Ledislav. Foreign Policy, October 2, 2020; China's Successful Sale of Clean Energy Technology (2020, October 2).
23. Katherine Watson, "Biden Drives an Electric Car and Proclaims It the 'Auto Industry's Future,'" 23. Watch the live stream of CBS News on May 18, 2021. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/biden-ford-electric-car-plant-michigan-today-05-18-2021>
24. The New Map: Energy, Climate, and the Clash of Nations, Daniel Yergin, 24. " On a global scale, China controls the lithium battery market", " Institute of Energy Research data indicates that China controls the worldwide lithium battery market. (9 September 2020), which can be. Accessed at: <https://www.instituteforenergyresearch.org/renewable/china-dominates-the-global-lithium-batterymarket/>
25. Ben Foldy and Rebecca Elliott, "Move toward electric cars stimulates U.S. battery manufacturing efforts," [26 January 2021] WSJ. Available at: <https://www.wsj.com/articles/us-mounts-a-charge-to-take-on-china.11611658235>
26. Alistair McDonald, "Competing with China in Sector of Rare-Earth Magnets: The United States Faces an Uphill Climb," WSJ. Available at: <https://www.wsj.com/articles/u-s-faces-uphill-climb-to-rival-chinas-rare-earth-magnet-industry-11618133603>